

KoL ja ajankohtaista kansalaisopistokentällä

Tj Jaana Nuottanen
AKOL AktiiviOPE-seminaari Hki
19.8.2022

SUOMEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

Koulutusasteet:

Korkea-aste (yliopistot,
ammattikorkeakoulut)

Toinen aste (lukiot,
ammattikoulut)

Perusopetus (7-16-
vuotiaat)

Esiopetus (6-vuotiaat)

Varhaiskasvatus (0-6-
vuotiaat)

VAPAA
SIVISTYS-
TYÖ (sis.
kansalais-
opistot)

- Vapaa sivistystyö on erillinen osa koulutusjärjestelmää varsinaisten koulutusasteiden lisäksi
- Myös vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitämisluvat myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö
- Ei-tutkintotavoitteista eikä sisältöjä määritellä lainsäädännössä

MIKÄ IHMEEN VAPAA SIVISTYSTYÖ?

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Laki vapaasta sivistystyöstä (1998/632)

VAPAAN SIVISTYSTÖN OPPILAITOSMUODOT

- **Kansalaisopistot (176):** paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen
- **Kansanopistot (74):** kokopäiväistä opetusta antavia sisäoppilaitoksia, jotka järjestävät nuorille ja aikuisille omaehtoisia opintoja, edistävät opiskelijoiden opiskelunvalmiuksia sekä kasvattavat heitä yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä
- **Kesäyliopistot (19):** alueellisen koulutustarjonnan oppilaitoksia, joiden toiminnassa painottuvat avoin korkeakouluopetus sekä alueen muihin osaamis- ja sivistystarpeisiin vastaaminen ottaen huomioon myös korkeakoulutettu väestö
- **Liikunnan koulutuskeskukset (14):** kokopäiväistä opetusta antavia valtakunnallisia sisäoppilaitoksia tai alueellisia oppilaitoksia, joiden tehtävänä on järjestää liikuntaharrastusta, hyvinvointia ja terveyttä edistävää koulutusta koko väestölle sekä liikunnan järjestö- ja seuratoimintaa palvelevaa koulutusta ja valmennustoimintaa
- **Opintokeskukset (12):** järjestävät opintoja itse sekä yhdessä kansalais- ja kulttuurijärjestöjen kanssa elinikäisen oppimisen, hyvinvoinnin ja aktiivisen kansalaisuuden sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan edistämiseksi

KANSALAIPOISTOT

- Rakkaalla lapsella on monta nimeä: kansalaisopisto, työväenopisto, opisto, aikuisopisto.
- Vuonna 2022 Suomessa on **176** kansalaisopistoa.
- Opetustunteja vuosittain yli **2 miljoonaa**
- Vuosittain kursseille osallistuu yli **600 000** opiskelijaa.
- Ensimmäinen kansalaisopisto perustettiin Tampereelle vuonna 1899.

KANSALAIPOISTOJEN LIITON MISSIO

KoL:n unelma sivistyneestä suomalaisesta yhteiskunnasta on, että kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus kehittää itseään kansalaisopistossa.

KANSALAIPOISTOJEN LIITON VISIO

*Kansalaisopistojen liitto on
tulevaisuusorientoitunut
kansalaisopistojen ja vapaan sivistystyön
vaikuttaja ja uudistaja.*

KANSALAIPOISTOJEN LIITON ARVOT

VAPAUS: haluamme kokeilla uutta, kannustamme erilaisiin toimintatapoihin

TASA-ARVO, YHDENVERTAISUUS: kaikilla on oikeus kehittää osaamistaan

SAAVUTETTAVUUS: edistämme osallisuutta, kuuntelemme ja mahdollistamme

SYDÄMEN SIVISTYS, PYRKIMYS HYVÄÄN: ekososiaalisella sivistyksellä
kestävämpään tulevaisuuteen

EDELLÄKÄVIJYYS: toimintamme on ennakoivaa, rohkeaa ja laadukasta

KANSALAIPOISTOJEN LIITON YDINTEHTÄVÄT

- Kansalaisopistojen edunvalvonta ja
- niiden asemaan, lainsäädäntöön ja toimintaresursseihin vaikuttaminen sekä
- kansalaisopistobrändin tunnettuuden ja julkisen arvostuksen lisääminen.
- KoL kehittää ja vahvistaa kansalaisopistojen asemaa suomalaisessa aikuiskoulutusjärjestelmässä sekä
- edistää yhteistyötä eri koulutusorganisaatioiden, oppilaitosmuotojen ja -tasojen välillä.

KoL TOTEUTTAA TEHTÄVIÄÄN...

- Toimimalla proaktiivisesti ja lobbaamalla kansalaisopistojen puolesta
- Pitämällä aktiivisesti yllä vanhoja ja kehittämällä uusia yhteyksiä eri puolille yhteiskuntaa
- Antamalla lausuntoja ja kannanottoja
- Tekemällä tiivistä yhteistyötä kansalaisopistojen ylläpitäjien, jäsenopistojen ja opistolaisyhdistysten kanssa
- Tukemalla ja konsultoimalla opistoja
- Toimimalla jäsenenä eri työryhmissä ja elimissä
- Tekemällä kohdennettua viestintää ja markkinointia
- Lisäämällä tutkimusyhteistyötä sekä kansalaisopistoja, aikuiskoulutusta ja vapaata sivistystyötä koskevien vaikuttavuus- ja tutkimustulosten levittämistä
- Harjoittamalla projekti-, hanke- ja koulutustoimintaa
- Seuraamalla aktiivisesti kansainvälistä aikuiskoulutuskenttää

TUTUSTU MEIHIN LISÄÄ

www.kansalaisopistojenliitto.fi

www.kansalaisopistot.fi

@kolmif

@kolmif

Kansalaisopistojen liitto KoL

Kansalaisopistot

KANSALAIPOPISTOT.FI

KoL

KANSALAIPOPISTOJEN LIITTO KoL
MEDBORGARINSTITUTENS FÖRBUND MiF ry

VM:n TALOUSARVIOESITYS 5.8.2022

KANSALAIPOISTOILLE

Yksiköt: 1 698 839 (vuonna 2022: 1 704 278)

Yksikköhinta: 91,82 (vuonna 2022: 89,48)

VOS: 89 552 000 (vuonna 2022: 87 552 000)

VAS: 2 149 000 (vuonna 2022: 2 149 000)

Muutos 2022 -> 2023: 2,23 %

Koko toimialaa koskien vapaan sivistystyön lukutaitokoulutus vuodelle 2023 16,8 milj. euroa (korotus 42,27 % kuluvaan vuoteen verrattuna)

AJANKOHTAISTA JA TULEVAA

- Uuden lukuvuoden käynnistäminen
- Koronapandemian muuttuminen epidemiaksi
- Ukrainalaisten koulutusten järjestäminen -> tiedonkeruu mahdolliseen lisärahoitukseen syyskuussa (lisätalousarvion jalkauttaminen)
- Osaamisperusteisuuden eteneminen -> taiteen perusopetus tulossa osaksi Koski-tietovarantoa vuoden 2023 alusta, hallituksen esitys eduskuntaan syyskuun loppupuolella
- LAKE-hankkeiden kehittäminen, opistojen kehittämissuunnitelmat, itsearviointi- ja laatutyö
- Liiton SAMAKA- ja ekososiaalisen sivistyksen hankkeet, ks. myös muut tapahtumat ja tilaisuudet
- Kuntamarkkinat 14.-15.9.2022
- Eduskuntavaalitavoitteiden levittäminen ja hallitusohjelmaan vaikuttaminen
- Koko henkilöstön jaksamisesta ja uudistumisesta (täydennyskoulutuksesta) huolehtiminen: ennakointi, kehittäminen, suunnittelu, verkostojen ja yhteistyön laajentaminen